

kvantifikacijo mnogih pojavov, ki so bili doslej le kvalitativno opredeljeni. Pomembno je tudi uveljavljanje diagnostičnih horizontov, ki imajo pri določanju prsti velik pomen. V klasifikacijo je bila sprejeta tudi ideja o novih imenih prsti. Ta imena so skovanke iz okrajšav latinskih in grških besed, ki označujejo glavne lastnosti prsti. Ta ideja je koristna zlasti zato, ker omogoča uporaba enotnih imen ter lažje in boljše mednarodno sporazumevanje. Tako sedaj lahko poleg naših starih imen uporabljamo nova kot sinonime, zlasti tista, za katere smatramo, da bodo sprejemljiva za naše razmere.

Bralcu knjižice o klasifikaciji prsti so zelo dobrodošla tudi prva poglavja, ki obravnavajo izkušnje, ki so jih zbrali pri uporabi prejšnje klasifikacije. Priobčene so tudi razvojne tendence na področju klasifikacije prsti in nekatera vprašanja o reviziji naše klasifikacije.

Po teh uvodnih poglavjih sledijo definicije in označbe za horizonte in podhorizonte. Zadnja poglavja zajemajo število in definicije posameznih sistematskih enot od najvišjih do najnižjih. Na koncu je dodan še tabelarni pregled klasifikacije prsti.

Ta klasifikacija brez dvoma kaže velik napredek na področju terminologije in pedotaksonomije, saj stremi k jasnejšemu in enotnejšemu sistemu in terminologiji. Za nas geografe je pomembna, ker jo bomo z nekaterimi prilagoditvami lahko uporabljali pri našem delu. Odprto pa ostaja vprašanje terminologije in klasifikacije prsti izven Jugoslavije in to zlasti pri obravnavanju regionalne geografije tujih dežel.

F. Lovrenčak

Zbornik IX. kongresa geografa Jugoslavije u Bosni i Hercegovini od 24. do 30. 9. 1972. Izdalo Geografsko društvo BiH, Sarajevo 1974.

S precejšnjo zamudo, ki jo je povzročilo zbiranje sredstev, je izšel kar 571 strani obsegajoč Zbornik referatov z zadnjega kongresa jugoslovanskih geografov v Sarajevu. V 51 poročilih je predstavljeno bogato gradivo z vseh področij geografije, veliko prispevkov pa prinaša najnovejša geografska dognanja ali za posamezna območja republik ali za vso Jugoslavijo. Kart in kartogramov je preko 70. Slibka stran Zbornika pa so napake v tekstih, še posebej v pisanju terminov in imen, pri čemer ni veliko razlik glede na jezik. Tudi narobe obrnjene slike in zamenjane karte najdemo, na primer tri karte iz Medvedove študije so med Belčevo razpravo.

Prvi del Zbornika je namenjen poročilu o delu Zveze geografskih inštitucij Jugoslavije, finančnem poslovanju zveze, statutu zveze in končni resoluciji zborovanja. Ves ostali del Zbornika pa je razdeljen na šest vsebinsko bolj ali manj enotnih poglavij, v katerih so referati razdeljeni tako, kot so bili prebrani na kongresu po sekcijah.

V drugem poglavju je najprej pet referatov, ki so bili prebrani na plenarnem zasedanju. So predvsem s področja geografskega izobraževanja in so pretežno teoretičnega značaja. S. Ilešič poroča o geografskih aspektih zaščite okolja, J. Roglič o splošnih aspektih v šolski geografiji, V. Djurić o geografiji in znanstveno-tehnološki revoluciji, V. Djuričković o vlogi geografije pri vzgoji mladih za medsebojno razumevanje in M. Bajić o dejavnikih posodobljanja in modernizacije pouka geografije. V glavnem vsi referati obravnavajo izredno široke probleme, ki jih zato tudi ne obdelajo podrobneje, temveč jih le nakažejo, kot na primer Djuričev članek. S temi maloštevilnimi in od konkretnih problemov odmaknjenimi razpravami pa je vsekakor preskopo odpravljena problematika geografije pri izobraževanju.

Tretje poglavje prinaša referate s področja fizične geografije. T. Rakičević govori na splošno o predmetu fizične geografije in na dolgo našteva njene naloge, oziroma možnosti. Mnogo bolj konkreten je izredno dober pregled problemov raziskovanja krasa v Sloveniji s kratkimi prikazi glavnih praktičnih problemov, ki ga je napisal P. Habić. I. Gams podaja v dveh referatih najprej soliden pregled erozijskih in korozijskih oblik podtalnega krasa in genezo teh oblik in nato predstavi ekološke probleme vrtač. O

kraških in kraško-denudacijskih oblikah na publici Baranje poroča A. Bognar. Dva referata podajata kratek pregled geomorfoloških karakteristik reliefa, o Zahodni Makedoniji poroča I. Nestorovski in o Bosni in Hercegovini I. Bušatlija. Bolj poglobljen in obširnejši je referat M. Zeremskega o periglacialni klimi kot posrednem indikatorju neotektonskih procesov. V okviru problematike voda prikazuje J. Ridjanovič oskrbo Murtera z vodo, a R. Plana hidrosistem »Ibar—Lepenac«. Po vsebini pa bi lahko sem uvrstili tudi referat M. Gaševskega o oskrbi makedonskih mest z vodo.

Največje število referatov je v tretjem poglavju, in sicer o prebivalstvu. Pri večini gre za regionalni prikaz nekega populacijskega pojava, vendar brez neklih metodoloških novosti. Takšni so referati J. Markoviča o neenakomerni razmestitvi jugoslovanskega prebivalstva in naselij, I. Klemenčiča o razseljevanju kmečkega prebivalstva v Sloveniji, M. Panova o naseljih in prebivalstvu v srednjem Povardarju, M. Gašija in A. Puske o večanju in koncentraciji prebivalstva Kosova, M. Cerabreguja o vplivu prirodnega prirastka na spremembo nacionalne strukture in načina življenja prebivalstva na Kosovem. Med temi se mi zdi posebno zanimiv referat S. Smlatiča o naših muslimanih v Turčiji, o čemer navaja podrobnejše podatke in karto. Kratka sta pregleda E. Dukagjinija o mestnih naseljih in razvoju prebivalstva v Metohiji ter M. Bajiča o kolonizaciji prebivalcev BiH v naseljih južne Bačke. S. Zuljič poroča o osnovnih značilnostih procesa delne koncentracije prebivalstva Jugoslavije v velikih mestih in sicer na osnovi prikaza po republikah in devetih največjih jugoslovanskih mest. Za vso Hrvatsko je po političnih občinah M. Friganović predstavil tipe gibanja prebivalstva, I. Crkvenčič pa tipe spreminjanja števila prebivalstva, pri čemer so izstopile povezave med splošnimi razvojnimi in populacijskimi trendi. M. Sič piše o dinamiki mestnih naselij v Hrvaški v razdobju 1880—1971, P. Novosel pa podaja kompleksno podobo povojnih populacijskih procesov na Krku. Nova tema je problem sezonskih delavcev iz drugih republik v Sloveniji, ki ga je izčrpno prikazal M. Natek. Samo N. Carić je v svojem referatu podal nekatere poglede na teorije geografije prebivalstva v luči nekaterih tujih teorij.

V četrtem poglavju o problemih naselij je metodološko svež in poglobljen referat I. Vrišerja o vplivnih območjih jugoslovanskih mest. Naslednja dva referata podajata splošen pregled, D. Karanfilovski poroča o razvoju velikih mest in procesu urbanizacije v Jugoslaviji ter M. Markovič o metodoloških aspektih geografije naselij. Zgodovinski pregled religioznih funkcij mest je predstavil Q. Lleshi.

V petem poglavju o regionalni geografiji so referati, ki bi boljše sodili v poglavje o naseljih ali pa v ločeno poglavje o gospodarsko-geografskih problemih, ki ga pa ni. Očitno je to poglavje, ne glede na prva dva referata, nastalo iz nekake zadrege. V. Roglič poroča o regionalizaciji osrednjega gorskega prostora Jugoslavije, K. Papič pa o regionalizaciji BiH. Oba prispevka se sicer naslanjata na doslej znane regionalizacije, vendar sta korak naprej in je samo želeli, da bi tudi za druge predele Jugoslavije imeli podobne poizkuse. Povsem historičen, a zanimiv je referat S. Bakaršiča o geografskih osnovah v teritorialnem razvoju BiH. M. Vasovič je na primerih planin Golije, Maljen, Kopaonik in Bjelasica pokazal primere transformacije gorskih območij. Vsi ostali referati so si vsebinsko povsem različni. Tako poroča M. Zagar o posebnostih v prometnem položaju Slovenije v okviru Jugoslavije, J. Medved o tržni usmerjenosti kmetijstva v Sloveniji, B. Belec o vinorodnih območjih v Sloveniji, T. Zabica o turistični vlogi zračnega prometa v primorju in M. Pak o oskrbi mest kot dejavniku njihove transformacije.

Šesto poglavje z referati o problemih kartografije je v primerjavi s poglavjem o naseljih, fizični geografiji ali z nekaterimi drugimi dokaj obsežno. Od petih referatov prinašajo največ poročila D. Dukiča o uporabi kozmične fotografije pri izdelavi tematskih kart, B. Kristana podroben opis SYMAP GZ — avtomatiziranega kartografskega postopka za izdelavo tematskih kart in M. Miškoviča o problemih kartografske predstavitve gostote pre-

bivalstva s pomočjo heksagonalne mreže površine 100 km². Zanimiv je tudi prikaz prirejene cestne oddaljenosti glede na porabo časa in na višinske razlike, ki ga je podal R. Ršumovič. R. Gašparovič je podal opis Mercatorjeve karte Slavonije, Hrvatske, Bosne in Dalmacije iz 1589. leta.

Zbornik zaključujeta dva metodološka referata. V prvem piše Z. Jovičič o součinkovanju prirodnih in družbenih elementov v geografskem proučevanju, v drugem pa R. Gašparovič o matematični geografiji.

Poleg že navedenih dobrih strani Zbornika in nekaterih tehničnih pomanjkljivosti je njegova vrednost tudi v tem, da imamo po daljšem času nekoliko popolnejši pregled nad delom velikega števila raziskovalcev iz vse Jugoslavije, o njihovih teoretičnih pogledih in metodoloških pristopih. Iz Zbornika je razvidna težnja po vsebinskem širjenju zanimanja geografov raziskovalcev, v kar so se z uspehom vključili tudi številni mladi geografi.

M. Pak

Iz književnosti o okolju

Krajinsko planiranje 5, Zbornik mednarodnega simpozija Ljubljana 29.—31. 8. 1972. Katedra za krajinsko arhitekturo in vrtnarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Uredil prof. Dušan Ogrin, strani 256.

To je zbornik referatov, ki so bili predstavljeni v Ljubljani na simpoziju o krajinskem planiranju leta 1972. Skupno je publiciranih 14 prispevkov, vsi referati so poleg teksta v originalu (angleščina, nemščina) tudi prevedeni v slovenščino in dokaj bogato ilustrirani. Kot že sam naslov simpozija pove so prispevki posvečeni predvsem problemom krajinskega planiranja. Prikazujejo odnos planerja do krajine in poudarjajo estetsko ter smotno urejanje prostora. Avtorji prispevkov niso urbanisti v klasičnem pomenu besede, temveč krajinski arhitekti-oblikovalci.

Krajinsko planiranje je pri nas razmeroma nova disciplina; prvotno se je razvilo v Nemčiji (Landschaftsplanung, Landscape Planning) in se postopoma uveljavilo drugod po svetu. Pomembno je poudariti, da je ta zbornik že peti svoje vrste, ki so ga izdali na isti katedri. Vsebina zbornika je zelo pestra in prav ta zadnji je za nas geografe najbolj zanimiv, ker so mnogi avtorji posegli v kompleksno problematiko raziskovanja prostora. Vsebina prispevkov je na zavidljivi ravni in izreči moramo veliko priznanje organizatorjem, da so uspeli pridobiti referente, ki jih lahko uvrščamo v sam svetovni vrh na tem področju.

Med najbolj zanimive prav gotovo sodijo prispevki: Vroom, M. »Primeri systemskega pristopa k planiranju v ruralnih območjih«, Steinitz, C. »Vpliv meddržavne avto ceste na okolje: računalniška analiza za izbiro trase« in prispevek Patri, T.-Ingrime T. J. »Regionalno planiranje in sistem zgodnjega opozarjanja«. To so osrednji prispevki simpozija. V njih skušajo avtorji čim bolj eksaktno in objektivno ter kompleksno raziskati prostor glede na določene namene in izluščiti logične sklepe ob zasnovanih planskih ciljih. Osnovna težnja je v tem, da naj bodo ukrepi v prostoru načrtovani tako, da bodo povzročili ob zadovoljevanju maksimalnih učinkov minimalne škodljive posledice.

Vroom je v poročilu kritično podčrtal pomen in vlogo systemske analize krajine, katere začetnik je bil eden najbolj znanih sodobnih krajinskih arhitektov Ian McHarg. V zaključku je opozoril, da je ostala na tem področju še vrsta nerešenih vprašanj. Za nas geografe sta še posebej zanimiva Steinitzov in Patrijev prispevek, v katerih je prikazana, s pomočjo vrste skrbno izbranih tematskih kart, sistematična analiza prostora kot kompleksa. Avtorja sta v mnogih pogledih zaorala ledino. Steinitz je tudi prikazal obsežen sistem računalniško izdelanih tematskih kart, ki pa so prikazane v vertikalno popačeni projekciji; danes je ta pomanjkljivost že povsem